

Lotterier över Internet m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2001/02:153 Lotterier över Internet m.m. jämte motioner väckta dels med anledning av propositionen, dels under allmänna motionstiden i september 2001.

I propositionen föreslås att lotterilagen (1994:1000) anpassas till den tekniska utvecklingen genom att det i lagen införs särskilda regler för lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor. Ändringarna innebär att föreningslivets anordnare av lotterier fortsättningsvis får möjlighet att förmedla sina lotterier även med hjälp av kommunikationstjänster såsom Internet, mobiltelefoni eller liknande.

Tillstånd att anordna eller förmedla lotterier med hjälp av elektromagnetiska vågor föreslås i princip få ges under samma förutsättningar som gäller för de traditionella formerna av lotterier. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreslås vidare ges möjlighet att utfärda särskilda föreskrifter för sådana lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor. Frågor om tillstånd enligt de föreslagna särskilda reglerna föreslås prövas av Lotteriinspektionen.

Propositionen innehåller även förslag om att utvidga förbudet för den som anordnar ett lotteri att lämna kredit för insatser i lotteriet till att även omfatta den som är ombud för anordnaren. Vidare föreslås att det för lotterier som bedrivs i flera län skall ges möjlighet att beräkna vinsternas värde med beaktande av ett sannolikt vinstutfall.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2002.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Kulturutskottet föreslår att riksdagen med anledning av två motionsyrkanden rörande spelandets negativa sidor m.m. skall göra ett tillkännagivande till regeringen som innebär att regeringen i sin aviserade proposition om spelfrågor skall lämna förslag om ökade medel till bl.a. förebyggande åtgärder för att motverka spelmissbruk och till behandling av dem som inte längre kan hantera sitt spelande.

Övriga motionsyrkanden behandlade i samband med propositionsförslagen avstyrks.

Kulturutskottet föreslår vidare att regeringen med anledning av ett motionsyrkande rörande A-lotterierna skall göra ett tillkännagivande om att A-lotteriernas tillstånd för testförsäljning av lotterier över Internet bör upphöra när det nuvarande tillståndet går ut den 30 juni 2002. Därmed kan enligt utskottet alla folkrörelser fr.o.m lagändringarnas ikraftträdande den 1 augusti 2002 på lika villkor ansöka om tillstånd hos Lotteriinspektionen enligt de nya bestämmelserna i lotterilagen.

I betänkandet finns 8 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Vissa bakgrundsuppgifter.....	6
Allmänt.....	6
EG-rätten	7
Utskottets överväganden	8
Tillstånd att förmedla lotterier över Internet m.m. (propositionens avsnitt 5).....	8
Behov av särskilda bestämmelser (5.1)	8
De särskilda bestämmelsernas tillämpningsområde (5.2).....	9
Lotterier som omfattas av de särskilda bestämmelserna (5.3)	10
Föreskrifter och tillstånd m.m. (5.4).....	12
Föreskrifter och tillstånd	12
En 18-årsgräns	13
Folkbokföring	14
Spelandets negativa sidor, spelmissbruk och reklam	14
Förbud för ombud att lämna kredit (propositionens avsnitt 6)	17
Sannolikhetsberäkning av vinsternas värde (propositionens avsnitt 7).....	17
Fortsatta överväganden om konkurrenssituationen på den svenska spel- och lotterimarknaden (propositionens avsnitt 8).....	19
Lotterilagen i övrigt.....	19
Övrig lotterifråga.....	20
Reservationer	21
1. Forskning kring utvecklingen av spelmarknaden och den nya tekniken (punkt 2), (kd, fp)	21
2. En 18-årsgräns (punkt 7), (v)	21
3. Krav på folkbokföring i Sverige (punkt 8), (m, kd, c, fp)	22
4. Krav på folkbokföring i Sverige (punkt 8), (v).....	22
5. Spelandets negativa sidor (punkt 9), (kd, fp).....	23
6. Spelandets negativa sidor (punkt 9), (v).....	23
7. Spelandets negativa sidor (punkt 9), (c)	24
8. A-lotterierna (punkt 14), (s, v)	25
Särskilda yttranden.....	27
1. En 18-årsgräns (punkt 7), (m)	27
2. Sannolikhetsberäkning av vinsternas värde (punkt 11), (m)	27
<i>Bilaga 1</i> Förteckning över behandlade förslag.....	28
<i>Bilaga 2</i> Regeringens lagförslag	30
Förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000).....	30

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. EU:s regelverk

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr10 yrkande 2.

2. Forskning kring utvecklingen av spelmarknaden och den nya tekniken

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr11 yrkande 1.

Reservation 1 (kd, fp)

3. Egentliga lotterier

Riksdagen antar 21 a § regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000).

4. Tydlig reglering

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr10 yrkande 3.

5. Frågor om tillstånd

Riksdagen antar 41 § regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000).

6. Möjlighet att utfärda särskilda föreskrifter

Riksdagen antar 21 d § regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000).

7. En 18-årsgräns

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr9 yrkande 1 i denna del.

Reservation 2 (v)

8. Krav på folkbokföring i Sverige

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Kr9 yrkande 1 i denna del, 2001/02:Kr10 yrkande 4 och 2001/02:Kr11 yrkande 2.

Reservation 3 (m, kd, c, fp)

Reservation 4 (v)

9. Spelandets negativa sidor

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om spelandets negativa sidor. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Kr10 yrkande 7 och 2001/02:Kr11 yrkande 3 samt avslår motionerna 2001/02:Kr9 yrkande 2, 2001/02:Kr11 yrkande 4, 2001/02:Kr244, 2001/02:Kr245, 2001/02:Kr255 yrkandena 2 och 3, 2001/02:So373 yrkande 3 och 2001/02:So627 yrkande 1.

Reservation 5 (kd, fp)

Reservation 6 (v)

Reservation 7 (c)

10. Utvidgning av förbudet för den som anordnar ett lotteri att lämna kredit

Riksdagen antar 37 § regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000). Riksdagen avslår därmed motion 2001/02:Kr10 yrkande 5.

11. Sannolikhetsberäkning av vinsternas värde

Riksdagen antar 16 § regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000). Riksdagen avslår därmed motion 2001/02:Kr10 yrkande 6.

12. Internationell konkurrens på spelmarknaden från utländska spelföretag

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr323.

13. Lotterilagen i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i lotterilagen (1994:1000) i den mån den inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan.

14. A-lotterierna

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om A-lotterierna. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2001/02:Kr10 yrkande 1.

Reservation 8 (s, v)

Stockholm den 23 maj 2002

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger Davidson (kd), Agneta Ringman (s), Annika Nilsson (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Peter Pedersen (v), Roy Hansson (m), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Ana Maria Narti (fp), Hillevi Larsson (s), Christina Pettersson (s), Gunilla Tjernberg (kd) och Kent Olsson (m).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Genom beslut i oktober 1997 gav chefen för Finansdepartementet efter bemyndigande av regeringen en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av lotterilagen (1994:1000). Utredningen, som antog namnet Lotterilagsutredningen, överlämnade i november 1998 delbetänkandet Automatspel (SOU 1998:144). Delbetänkandet föranledde förslag till ändringar i lotterilagen, vilka antogs av riksdagen i maj 1999. I juli 2000 överlämnade Lotterilagsutredningen slutbetänkandet Från tombola till Internet – översyn av lotterilagsstiftningen (SOU 2000:50).

I juni 1999 gav chefen för Finansdepartementet efter bemyndigande av regeringen en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till hur föreningslivets ställning på den svenska spel- och lotterimarknaden kan stärkas. Utredningen, som antog namnet Den nya spel- och lotteriutredningen, lämnade sitt betänkande Föreningslivet på spel- och lotterimarknaden (SOU 2000:9) i februari 2000.

Regeringen behandlar i den nu aktuella propositionen delar av Lotterilagsutredningens slutbetänkande, främst frågan om lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor. Vidare behandlas frågan om förbud för ombud att lämna kredit för insatser i ett lotteri samt Den nya spel- och lotterilagsutredningens förslag till nya beräkningsprinciper för vinsternas värde i ett lotteri.

Innan propositionen lämnades till riksdagen har den moderata kulturutskottsgruppen i en skrivelse till kulturutskottet den 18 december 2001 föreslagit att kulturutskottet omedelbart efter nyår skulle begära att regeringen och Finansdepartementet skulle komma till utskottet och redogöra för sina skäl att gynna det socialdemokratiska A-lotteriet på andra lotteriers bekostnad.

Vissa bakgrundsuppgifter

Allmänt

Nu gällande lotterilag (1994:1000) trädde i kraft den 1 januari 1995. Lagen reglerar i stort sett alla former för lotterier. Grundläggande är att i princip endast svenska ideella föreningar som har till syfte att främja ett allmännyttigt ändamål inom landet och som uppfyller vissa andra krav får anordna vissa typer av lotterier, bl.a. egentliga lotterier.

Lagen reglerar däremot inte den spelverksamhet som bedrivs av AB Svenska Spel och AB Trav och Galopp (ATG) utan dessa bolag har fått sina tillstånd genom beslut av regeringen med stöd av bemyndigande i 45 § lotterilagen.

EG-rätten

Sveriges medlemskap i Europeiska unionen (EU) medför att gemenskapsrätten gäller i Sverige. När det gäller lotterier och spel förekommer inte någon särskild reglering inom EG-rätten. Det finns således varken förordningar eller direktiv som tar sikte på dessa verksamheter. De allmänna reglerna i Romfördraget gäller dock. De regler i fördraget som är av särskild betydelse för regleringen av spelmarknaden är bl.a. reglerna om fri rörlighet för personer och tjänster. Med hänsyn till uppbyggnaden av den svenska spelmarknaden är de regler som tar sikte på statliga monopol och liknande också av särskilt intresse.

Utskottets överväganden

Tillstånd att förmedla lotterier över Internet m.m. (propositionens avsnitt 5)

Behov av särskilda bestämmelser (5.1)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- EU:s regelverk och
- forskning kring utvecklingen av spelmarknaden och den nya tekniken, *jämför reservation 1 (kd, fp)*.

Regeringens förslag

Regeringens avsikt med de i propositionen föreslagna reglerna för lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor är att anpassa regleringen till den tekniska utvecklingen. Samtidigt vill regeringen att sådana allmänintressen skall beaktas såsom strävan att begränsa utnyttjandet av människors spelbegär och att undvika riskerna för brott och bedrägerier i samband med lotterier samt intresset av att lotterier endast tillåts för att samla in medel för välgörenhet eller för allmännyttiga ändamål.

Regeringen föreslår att förutsättningarna för att anordna lotterier över exempelvis Internet skall regleras särskilt genom bestämmelser i lotterilagen.

Motionsförslag

I motion Kr10 (m) framhålls att det är viktigt att det *regelverk* som gäller inom *EU* noga iakttas vid den nu aktuella ändringen av lotterilagen (yrkande 2).

Motionärerna bakom motion Kr11 (kd, fp) konstaterar att det i dag finns mycket liten erfarenhet och kunskap om konsekvenserna av spel över Internet. Att öka möjligheterna till spel över Internet bör därför enligt motionärerna också föranleda en analys av vilka konsekvenser förändringen får för spelarna och för spelmarknaden. Motionärerna hemställer att det skall initieras en omfattande *forskning kring utvecklingen av spelmarknaden och den nya tekniken* (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser det värdefullt att lotterireglerna anpassas till den tekniska utvecklingen och anser i likhet med regeringen att förutsättningarna att anordna lotterier över exempelvis Internet skall regleras genom särregler i lotte-

rilagen. Utskottet tar i följande avsnitt i betänkandet, med utgångspunkt i regeringens förslag, upp frågan om innehållet i de särskilda bestämmelserna.

Beträffande motionsyrkandet om vikten av att iaktta *EU:s regelverk* kan upplysas att lagförslagen i propositionen, med undantag för 16 och 17 §§, har anmälts till EG-kommissionen. Kommissionen har inte inom föreskriven tid haft några synpunkter. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion Kr10 (m) yrkande 2.

När det gäller motionsyrkandet om *forskning kring utvecklingen av spelmarknaden och den nya tekniken* kan utskottet erinra om att Statens folkhälsoinstitut (FHI) i oktober 2001 har fått regeringens uppdrag att utarbeta ett förslag till handlingsprogram för att motverka spelberoende samt för att minska de skadliga effekterna av överdrivet spelande. Bakgrunden till uppdraget är att det för närvarande sker en snabb utveckling på spelmarknaden i form av nya spelformer, fler spelalternativ, en ökad totalomsättning på spel samt en omfattande marknadsföring och annan exponering i bl.a. TV. Denna utveckling kan enligt regeringen medföra ökade negativa sociala och hälsomässiga konsekvenser som det är angeläget att motverka. Till grund för handlingsprogrammet skall FHI analysera och beskriva behovet av vård, behandling och annat stöd till spelberoende och deras anhöriga samt analysera olika faktorer som kan bidra till överdrivet spelande och utvecklandet av spelberoende.

Vidare kan nämnas att regeringen i propositionen konstaterar att spel med stor genomslagskraft kan leda till oförutsedda förändringar mellan intressenterna på marknaden och att regeringen avser att noga följa utvecklingen och att återkomma med förslag till åtgärder för det fall det skulle visa sig finnas behov för detta.

Utskottet ser mycket positivt på FHI:s uppdrag och på att analyser nu skall göras för att få fram ett underlag för förslag till åtgärder. Förslaget skall läggas fram senast den 1 januari 2003.

Med hänvisning till FHI:s pågående utredning och till regeringens uttalade avsikt att följa utvecklingen på spelmarknaden avstyrker utskottet motion Kr11 (kd, fp) yrkande 1.

De särskilda bestämmelsernas tillämpningsområde (5.2)

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att de särskilda bestämmelserna skall gälla lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor.

Regeringen anger att begreppet elektromagnetiska vågor används även i annan lagtext, bl.a. i yttrandefrihetsgrundlagen. I förarbetena till yttrandefrihetsgrundlagen (prop. 1990/91:64 s. 108), anges att genom detta uttryckssätt uppnås att grundlagen blir tillämplig på alla kända varianter av radio- och trådsändningar oberoende av om de förmedlar yttranden genom ljudradio, television, videotex, telefax eller i andra moderna tekniska format och oberoende av om digital teknik kommer till användning.

Användningen av begreppet elektromagnetiska vågor i lotterilagen innebär endast att avgörande för om särreglerna skall tillämpas är vilken teknik som en anordnare använder sig av för att förmedla sitt lotteri.

Regeringens syfte i första hand med den föreslagna ändringen är att det skall bli möjligt att anordna lotterier över Internet. Begreppet elektromagnetiska vågor medför emellertid, vilket också varit meningen, att även andra medier eller tjänster såsom exempelvis mobiltelefoni omfattas av de nya reglerna.

Enligt propositionen skall de föreslagna särreglerna vara tillämpliga endast om de elektromagnetiska vågorna utgör en förbindande länk mellan anordnaren och spelaren. Detta innebär att anordnaren med hjälp av elektromagnetiska vågor skall möjliggöra för spelaren att delta i lotteriet. Detsamma gäller om spelaren använder sig av datorer med Internetuppkoppling som finns utplacerade hos spelombuden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att de särskilda bestämmelserna skall gälla lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor. Utskottet utgår från detta vid behandlingen i följande avsnitt av betänkandet om innehållet i de särskilda bestämmelserna.

Lotterier som omfattas av de särskilda bestämmelserna (5.3)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör tillstyrka regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000) att lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor är att anse som egentliga lotterier (21 a §).

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om tydlig reglering.

Definitioner

Till *lotteri* hänförs enligt 3 § andra stycket lotterilagen

1. lottning, gissning, vadhållning och liknande förfaranden,
2. marknads- och tivolinöjen,
3. bingospel, automatspel, roulettspel, tärningsspel, kortspel, kedjebrevsspel och liknande spel.

Med *egentligt lotteri* avses, enligt 4 § lotterilagen, sådant lotteri som anges i 3 § andra stycket punkterna 1 och 2, dvs. lottning, gissning, vadhållning och liknande förfaranden samt marknads- och tivolinöjen dock med undantag för vadhållning i samband med hästtävling och sådan vadhållning i samband med idrottstävling som bedrivs i mer än en kommun.

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att det i lotterilagen skall anges att *lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor är att anse som egentliga lotterier*. Begreppet skall dock inte omfatta kedjebrevsspel eller liknande spel och inte heller gälla vadhållning i samband med hästtävling och sådan vadhållning i samband med idrottstävling som bedrivs i mer än en kommun.

Den omständigheten att lotteriverksamheten bedrivs över exempelvis Internet påverkar i sig i princip inte bedömningen av om verksamheten utgör ett lotteri eller inte. Användningen av ny teknik, t.ex. Internet, medför därför inte att en viss typ av spelverksamhet förlorar karaktären av lotteri. Den nya tekniken kan emellertid få betydelse för hur spelen kategoriseras, nämligen som egentligt lotteri eller inte, och följaktligen för vilka lagrum som blir tillämpliga.

En spelverksamhet som presenteras via elektromagnetiska vågor, exempelvis Internet, blir således att hänföra till kategorin egentliga lotterier, med de i lagen angivna undantagen, dvs. kedjespel eller liknande spel samt vadhållning i samband med hästtävling och sådan vadhållning i samband med idrottstävling som bedrivs i mer än en kommun.

Motionen

Motionärerna bakom motion Kr10 (m) framhåller att det är betydelsefullt att indelningen av olika typer av spel- och lotterier är *tydlig*, så att det inte föreligger någon tvekan om till vilken typ ett visst lotteri skall hänföras. Denna tydlighet bör enligt motionärerna framgå av *regleringen* (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att det i lotterilagen anges att *lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor är att anse som egentliga lotterier* med de förslag till undantag som regeringen angett.

Utskottet anser att *regleringen* av lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor, bl.a. Internet, blir *tydlig* i och med att det, i enlighet med vad Lagrådet förordat, direkt i lotterilagen anges att lotterier som förmedlas på detta sätt är att anse som egentliga lotterier med vissa i lagen angivna undantag. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion Kr10 (m) yrkande 3.

Föreskrifter och tillstånd m.m. (5.4)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör tillstyrka regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000) i vad avser

- frågor om tillstånd (41 §),
- möjlighet att utfärda särskilda föreskrifter (21 d §).

Riksdagen bör avstyrka motionsförslagen om

- 18-årsgräns, *jämför reservation 2 (v)*,
- krav på folkbokföring i Sverige, *jämför reservationerna 3 (m, kd, c, fp) och 4 (v)*.

Vidare bör riksdagen med anledning av två motionsförslag tillkännage för regeringen vad utskottet anfört om ökade medel till bl.a. förebyggande åtgärder för att motverka spelmissbruk och till behandling av dem som inte längre kan hantera sitt spelande och avslå ett antal motionsförslag om spelandets negativa sidor, *jämför reservationerna 5 (kd, fp), 6 (v) och 7 (c)*.

Föreskrifter och tillstånd

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att *frågor om tillstånd* enligt de nya reglerna skall prövas av Lotteriinspektionen samt att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall ges *möjlighet att utfärda särskilda generellt verkande föreskrifter* för sådana lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor.

Frågor om *tillstånd* enligt de föreslagna särreglerna i 21 a–d §§ bör enligt regeringen i likhet med vad som för närvarande gäller för lotterier i radio eller television prövas av Lotteriinspektionen.

Enligt 12 § lotterilagen får i dag tillståndsmyndigheten (Lotteriinspektionen) förena ett lotteritillstånd med *särskilda villkor* samt med kontroll- och ordningsbestämmelser. Med stöd av denna bestämmelse kan inspektionen förena tillstånd enligt de nu föreslagna särreglerna med de villkor som inspektionen anser vara nödvändiga för att säkerställa att sociala skyddsintressen och konsumentintressen beaktas samt att bedrägerier motverkas.

Vid sin bedömning av vilka villkor som kan bli nödvändiga för ett lotteri som skall förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor, exempelvis Internet, bör enligt regeringen inspektionen ta hänsyn till lotteriets karaktär och spelarens konsumentintresse och sociala skyddsintresse. En viktig förutsättning för att en konsument eller en spelare skall kunna känna sig säker vid användningen av Internet är enligt regeringen att denne får tillräcklig information om lotteriet och om spelanordnaren. Vidare är det enligt regeringen viktigt att spelaren har möjlighet att få hjälp om något går fel.

Regeringen konstaterar vidare att utmärkande för lotterier som direkt i samband med spelet ger information om man vunnit eller inte, t.ex. på en dataskärm, är att de inte är begränsade till yttre speltider och former utan att man själv avgör när, på vilket sätt och hur länge spelet skall pågå. Det innebär att en spelare snabbt kan komma upp i ett betydande antal spel på kort tid. För dessa spel kan det enligt regeringen finnas en risk för att ett spel kan pågå under en längre tid än vad som från början varit avsikten eller vad som kan vara lämpligt. Även dessa frågor är enligt regeringen exempel på vad som bör beaktas vid bedömningen av vilka villkor som skall gälla för ett lotteritillstånd.

Som ovan angetts föreslår regeringen att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer skall få *utfärda generellt verkande föreskrifter* beträffande tillståndspliktiga lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor. Bemyndigandet enligt den föreslagna lagtexten gäller föreskrifter i fråga om åldersgräns och folkbokföring för deltagande, andra krav för anordnande av lotteri samt krav på utrustning som används av anordnaren.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att *frågor om tillstånd* enligt de nya reglerna skall prövas av Lotteriinspektionen samt att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall för sådana lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor ges *möjlighet att utfärda särskilda generellt verkande föreskrifter* i de avseenden som anges i förslaget till lagtext.

En 18-årsgräns

Regeringens bedömning

Regeringen anger att det finns ett behov av en åldersgräns för spel på lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor. Regeringen anser dock att behovet av en åldersgräns inte är undantagslöst varför regleringen bör utformas så att en 18-årsgräns anges som huvudregel med en möjlighet att medge undantag. Enligt regeringen bör denna reglering inte ske i lotterilagen utan genom generellt verkande föreskrifter.

Motionen

Motionärerna bakom motion Kr9 (v) begär att regeringen i lotterilagen inför en bestämmelse om en 18-årsgräns för spel över Internet och att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till en sådan ändring i lagen (yrkande 1 i denna del).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill erinra om att, som ovan nämnts, FHI i samband med utarbetandet av handlingsprogrammet för att motverka spelberoende bl.a. skall utreda om åldersgränser bör införas eller skärpas för vissa spelformer.

Utskottet anser att man i avvaktan på FHI:s ställningstaganden inte bör införa en bestämmelse om en 18-årsgräns i lotterilagen; regleringen bör i stället ske genom generellt verkande föreskrifter i förordningsform. Motion Kr9 (v) yrkande 1 i denna del avstyrks.

Folkbokföring

Regeringens bedömning

Enligt utskottets tolkning av propositionen avser regeringen att genom särskilda föreskrifter införa ett generellt krav på folkbokföring i Sverige för lotterier som förmedlas genom elektromagnetiska vågor.

Motionerna

Motionärerna bakom motionerna Kr10 (m) yrkande 4 och Kr11 (kd, fp) yrkande 2 framhåller att det inte är rimligt att införa bestämmelser om *begränsningar vad gäller folkbokföring*. Detta bör ges regeringen till känna.

I motion Kr9 (v) begär motionärerna att det i *lotterilagen* skall införas en bestämmelse om ett *generellt krav på folkbokföring i Sverige* för lotterier som förmedlas genom elektromagnetiska vågor och att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag till en sådan ändring i lagen (yrkande 1 i denna del).

Utskottets ställningstagande

Enligt 11 § *lotterilagen* skall ett tillstånd att anordna lotteri avse ett visst område där lotteriverksamheten får bedrivas.

Beträffande motionsyrkandena om *begränsningar vad gäller folkbokföring* vill utskottet framhålla att som utskottet tolkar propositionen avsikten inte är att åstadkomma någon sådan begränsning som motionärerna synes utgå från; vad som åsyftas är att införa ett generellt krav på folkbokföring i Sverige. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionerna Kr10 (m) yrkande 4 och Kr11 (kd, fp) yrkande 2.

Utskottet delar regeringens bedömning att frågor om folkbokföring bör meddelas genom föreskrifter. Utskottet avstyrker därför motion Kr9 (v) yrkande 1 i den del som avser frågan om att i *lotterilagen* införa ett generellt krav på *folkbokföring i Sverige*.

Spelandets negativa sidor, spelmissbruk och reklam

Motionerna

I en rad motioner tas frågan om spelandets negativa sidor upp.

Motionärerna bakom motion Kr9 (v) anser att spelordnaren i samband med tillståndsgivningen vid spel via Internet eller mobiltelefoni skall åläggas att i sitt system ha en inlagd varningstext som skall påminna spelaren om riskerna med att spela. Vid spelets början och med jämna mellanrum under spelet bör

enligt motionärerna en varningstext komma upp som informerar spelaren om vilka risker spelandet kan föra med sig och vart man kan vända sig för att söka hjälp för spelberoende (yrkande 2).

För att minska risken för spelberoende hemställs i motion Kr11 (kd, fp) yrkande 4 att krav ställs på spelordnaren i samband med tillståndsgivningen till spel som förmedlas genom elektromagnetiska vågor att bl.a. begränsa antalet möjliga spel för en spelare och den tid en spelare får spela.

För att motverka spelmissbruk framhåller motionärerna bakom motion Kr10 (m) vikten av preventiv information och effektiv behandling av den som kan anses vara spelmissbrukare. Motionärerna hemställer att regeringen i aviserad proposition återkommer med förslag till hur finansieringen av detta skall möjliggöras (yrkande 7).

I motion Kr11 (kd, fp) yrkar motionärerna att staten skall öka stödet såväl till förebyggande åtgärder som till behandling av dem som inte längre kan hantera sitt spelande (yrkande 3).

I motion Kr244 (v) begär motionärerna att det inrättas en fond som skall bedriva utbildning och forskning avseende spelandets negativa sidor, t.ex. spelberoende (yrkande 1).

I samma motions yrkande 2 föreslås att fonden skall finansieras via en fastställd årlig procentsats av de totala spelintäkterna.

Även motionären bakom motion Kr255 (kd) föreslår en ökad satsning på forskning kring behandlingen av spelmissbruk (yrkande 3).

I samma motions yrkande 2 förordas att AB Svenska Spel skall få en instruktion som tydliggör att aggressiv marknadsföring för företagets spelautomater inte skall få förekomma.

I motion So627 (kd) föreslås att någon form av restriktioner införs för marknadsföring av spel (yrkande 1).

Motionärerna bakom motion Kr245 (c) anför att en del av de pengar som dras in till statskassan i form av spelskatter borde avsättas för att hjälpa människor som får problem i samband med spel. Bland annat borde enligt motionärerna medel avsättas till en fond som bekostar vård av spelmissbrukare samt till forskning om spelmissbruk. Vidare borde möjligheterna för att få göra reklam för olika spel minska.

I motion So373 (v) begär motionärerna att en utredning tillsätts med uppgift att se över hur reklamen för spelande kan begränsas (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Regeringen anger i propositionen att frågan om de negativa sociala konsekvenserna på en framtida spelmarknad i Sverige, bl.a. med avseende på Internetspel, är viktig och att ytterligare insatser bör göras för att förebygga och motverka överdrivet spelande. Regeringen avser därför att återkomma till riksdagen i denna fråga.

Regeringen har som angetts ovan i oktober 2001 gett Statens folkhälsoinstitut (FHI) i uppdrag att utarbeta ett förslag till handlingsprogram för att motverka spelberoende och minska de skadliga effekterna av överdrivet spelande. Handlingsprogrammet skall bl.a. innehålla åtgärder i detta syfte på nationell nivå samt ge exempel på sådana åtgärder som kan vidtas på regional och lokal nivå. Förslagen skall vidare gälla hur skadeverkningarna skall kunna begränsas till följd av spel på värdeautomater, hur vården av spelberoende skall organiseras samt hur frivilligorganisationer inom spelberoendområdet kan stödjas och stimuleras. Programmet skall också, om analysen visar att det behövs, innehålla förslag till hur marknadsföringen av spel kan begränsas och hur åtgärder för att möta en framtida spelmarknad i Sverige, särskilt med avseende på Internetspel, skall utformas samt ge förslag till hur spelbranschens aktörer, i samverkan med myndigheter, kan bidra till att minska oönskade effekter till följd av spel. En särskild fråga i uppdraget är att belysa och analysera de risker som spelandet innebär för barn och ungdomar. Institutet skall också överväga om åldersgränser bör införas eller skärpas för vissa spelformer. Slutligen skall institutet särskilt utreda olika möjligheter till en långsiktig finansiering av förebyggande insatser samt vård, behandlings- och stödåtgärder. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 1 januari 2003.

Utskottet konstaterar att det för närvarande sker en snabb utveckling på spelmarknaden. Fler spelalternativ tillkommer och såväl totalomsättningen på spel som marknadsföringen av spel ökar markant. Utskottet anser därför att det är mycket angeläget att utvecklingen följs med största uppmärksamhet och att spelets negativa konsekvenser motverkas.

Utskottet förutsätter att regeringen i samband med den av regeringen aviserade propositionen i höst överväger sådana frågor som tas upp i motionerna, bl.a. om spelbegränsande åtgärder, forskning avseende spelandets negativa sidor samt marknadsföringen av spel.

Med hänsyn till FHI:s uppdrag anser sig utskottet inte böra lägga synpunkter på vilka åtgärder som bör vidtas utan vill avvakta resultaten av FHI:s utredning. Utskottet vill dock slå fast att propositionen i höst bör innehålla förslag om ökade medel till bl.a. förebyggande åtgärder för att motverka spelmissbruk och till behandling av dem som inte längre kan hantera sitt spelande.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför. Utskottet tillstyrker därmed delvis motionerna Kr10 (m) yrkande 7 och Kr11 (kd, fp) yrkande 3 och avstyrker motionerna Kr9 (v) yrkande 2, Kr11 (kd, fp) yrkande 4, Kr244 (v) yrkandena 1 och 2, Kr245 (c), Kr255 (kd) yrkandena 2 och 3, So373 (v) yrkande 3 och So627 (kd) yrkande 1.

Förbud för ombud att lämna kredit (propositionens avsnitt 6)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör tillstyrka regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000) i vad avser utvidgning av förbudet för den som anordnar ett lotteri att lämna kredit till att omfatta även den som är ombud för anordnaren (37 §) och avslå motionsförslaget.

Regeringens förslag

I 37 § stadgas att den som enligt lagen har tillstånd att anordna ett lotteri inte får lämna kredit på insatser i lotteriet. Bakgrunden är att spel och lotterier alltid innebär risker för spelmissbruk och därmed åtföljande sociala skadeverkningar. Att spela på kredit kan i enskilda fall få förödande konsekvenser.

Regeringen föreslår att *förbudet för den som anordnar ett lotteri att lämna kredit* för insatser i lotteriet skall *utvidgas* till att omfatta även den som är ombud för anordnaren.

Motionen

I motion Kr10 (m) framhåller motionärerna att det inte är rimligt att vid spel över Internet m.m. förhindra eller begränsa användandet av ett *betalkort där kredit är kopplad till kortet* (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att *utvidga förbudet* för den som *anordnar ett lotteri att lämna kredit* för insatser i ett lotteri till att omfatta även den som är ombud för anordnaren.

I propositionen (s. 12) anges att det vid spel över Internet går att använda en mängd olika betalningslösningar, exempelvis överföring från bankkonto eller användande av ett kreditkort. Det föreligger således inget hinder mot att nyttja *ett betalkort med kredit kopplad till kortet*. Utskottet vill tillägga att vid användning av betalkort en bank inte är att anse som ett ombud för anordnaren.

Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion Kr10 (m) yrkande 5.

Sannolikhetsberäkning av vinsternas värde (propositionens avsnitt 7)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör tillstyrka regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000) i vad avser sannolikhetsberäkning av vinsternas värde (16 §) och avslå motionsförslaget.

Bakgrund

I lotterilagen anges de krav som skall uppfyllas för att en folkrörelse skall få tillstånd att anordna lotterier.

Ett av kraven är enligt 16 § första stycket tredje punkten att värdet av vinsterna skall motsvara minst 35 % och högst 50 % av insatsernas värde.

I dag gäller enligt lotterilagen för dem som skall erhålla tillstånd att anordna lotterier att de skall ha en fastställd vinstplan för varje lotteri. Det innebär att om alla lotter säljs blir vinsternas utfall alltid detsamma för vart och ett av dragningstillfällena. Föreningen kan ha flera dragningar på varje lotteri men den kan inte fördela vinsterna över flera dragningar, utan varje dragning följer den fastställda vinstplanen. Det innebär också att vinsternas värde vid varje dragning skall hålla sig inom den i vinstplanen angivna återbetalningsprocenten, vilken i dag som ovan angetts ligger på mellan 30 och 50 %.

För bl.a. AB Svenska Spel som anordnar lotterier med stöd av tillstånd som har meddelats av regeringen enligt 45 § lotterilagen gäller inte vad som föreskrivs i 16 § lotterilagen. Villkoren för AB Svenska Spel anges i stället i ett tillstånd. Enligt villkoren för traditionella lotterier i det tillstånd AB Svenska Spel erhållit får vinstutdelningen utgöra högst 49 % av insatserna. Bolaget får dock överskrida gränserna för vinstutdelning så länge den genomsnittliga utbetalningen till vinnarna över koncessionstiden inte överskrider gränsen på 49 %. Det innebär att Svenska Spel har rätt att ha en genomsnittlig vinstplan. Bolaget kan därigenom ha ett varierande vinstutfall, dvs. att vinsternas värde kan vara olika från dragning till dragning.

Regeringens förslag

Beräkningen av vinsternas utfall sker inte på samma sätt i lotterilagen som i villkoren vid regeringens tillstånd för AB Svenska Spel. Det finns enligt regeringens bedömning inte några sakliga skäl för en sådan skillnad utan folkrörelserna bör därför i detta hänseende ha samma förutsättningar som AB Svenska Spel. Detta kan uppnås om vinsternas värde beräknas med beaktande av ett sannolikt vinstutfall.

Regeringen föreslår att lotterilagen ändras så att lotterier som bedrivs i flera län skall ges möjlighet att beräkna vinsternas värde med beaktande av ett sannolikt vinstutfall.

Motionen

Motionärerna bakom motion Kr10 (m) anger att regeringens förslag synes ha till syfte att förhindra att folkrörelserna får anordna spel och lotterier med s.k. jackpott. Enligt motionärerna finns det inget skäl för ett sådant förslag, vilket bör ges regeringen till känna (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

Syftet med den föreslagna ändringen är att folkrörelserna skall få anordna lotterier under förhållanden som är jämförbara med dem som gäller för AB

Svenska Spel. Utskottet anser i likhet med regeringen att det inte finns något sakligt skäl som motiverar en skillnad vid beräkningen av vinsternas utfall. Något sådant syfte med förslaget som motionärerna påtalar har inte angetts. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker därmed motion Kr10 (m) yrkande 6.

Fortsatta överväganden om konkurrenssituationen på den svenska spel- och lotterimarknaden (propositionens avsnitt 8)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om internationell konkurrens på spelmarknaden från utländska spelföretag.

Motionen

I motion Kr323 (s) begär motionärerna att Sverige skall agera kraftfullt *internationellt* för att hindra osund *konkurrens på spelmarknaden från utländska spelföretag*.

Utskottets ställningstagande

Regeringen anger i propositionen att det är viktigt att folkrörelsernas förutsättningar på spelmarknaden förbättras. Regeringen har därför för avsikt att under hösten återkomma i frågan om de svenska legala aktörernas konkurrenskraft gentemot internationella aktörer på den svenska marknaden. Bland annat avser regeringen att behandla frågan om vinståterbetalning.

Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion Kr323 (s).

Lotterilagen i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillstyrker regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000) i den mån lagförslagen inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i övriga delar inte något att erinra mot regeringens förslag till ändringar i lotterilagen. Ställningstagandet innebär att riksdagen i dessa delar bör anta regeringens förslag. Ändringarna bör som regeringen föreslagit träda i kraft den 1 augusti 2002.

Övrig lotterifråga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med delvis bifall till motionsförslaget som sin mening tillkännage för regeringen vad utskottet anfört om A-lotterierna, *jämför reservation 8 (s, v)*.

Bakgrund

Enligt 45 § lotterilagen får regeringen meddela särskilt tillstånd att anordna lotteri i andra fall och annan ordning än som anges i lagen. Sådant tillstånd får dock inte avse kedjebrevsspel eller liknande spel eller automatspel som ger vinst i form av pengar, värdebevis, spelpoletter eller liknande.

A-lotterierna har haft regeringens tillstånd att anordna testförsäljning av lotteri över Internet sedan 1998. Regeringen beslutade den 28 juni 2001 att förlänga denna testverksamhet för A-lotterierna. Tillståndet sträcker sig t.o.m. den 30 juni 2002.

Motionen

I motion Kr10 (m) begär motionärerna att A-lotteriernas nuvarande rätt att sälja lotter över Internet skall upphävas med omedelbar verkan. Motionärerna påpekar att det är uppenbart konkurrenssnedvridande att en lotterianordnare – under månaderna närmast innan de generella reglerna träder i kraft – har möjlighet att som enda folkrörelselotteri etablera sig på marknaden. Detta bör ges regeringen till känna (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Som ovan angetts gav regeringen redan 1998 A-lotterierna tillstånd att anordna testförsäljning av lotterier över Internet. Denna testförsäljning har pågått sedan dess och regeringen har, trots att ansökningar gjorts, inte gett någon annan folkrörelse möjlighet att bedriva liknande testverksamhet. Utskottet finner detta anmärkningsvärt. Genom detta förfarande har regeringen dels underlåtit att under den avsevärt förlängda försöksperioden skaffa en bredare erfarenhet att lägga till grund för förslagen om generella regler i lotterilagen, dels låtit A-lotterierna skaffa sig konkurrensfördelar i förhållande till andra folkrörelser. Utskottet delar motionärernas uppfattning att A-lotteriernas testverksamhet bör upphöra, vilket lämpligen kan ske när det nuvarande tillståndet går ut den 30 juni 2002. Därmed kan alla folkrörelser fr.o.m. lagändringarnas ikraftträdande den 1 augusti 2002 på lika villkor ansöka om tillstånd hos Lotteriinspektionen enligt de nya bestämmelserna i lotterilagen.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att riksdagen med delvis bifall till motion Kr10 (m) yrkande 1 tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Forskning kring utvecklingen av spelmarknaden och den nya tekniken (punkt 2)

av Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp) och Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr11 yrkande 1.

Ställningstagande

Det finns i dag mycket liten erfarenhet och kunskap om konsekvenserna av spel över Internet. Att öka möjligheterna till spel över Internet bör därför enligt vår uppfattning också föranleda en analys av vilka konsekvenser det får för spelarna och för spelmarknaden. En omfattande forskning kring utvecklingen av spelmarknaden och den nya tekniken bör därför initieras.

Vi föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen skall tillkännage för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bör riksdagen bifalla motion Kr11 (kd, fp) yrkande 1.

2. En 18-årsgräns (punkt 7)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr9 yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Med den nu aktuella propositionen kommer fler spelanordnare att ges möjlighet att anordna Internetspel i Sverige. Detta innebär enligt vår uppfattning ökad risk för spelberoende. Den forskning som bedrivs visar att en inte ringa andel av ungdomar under 18 år anses ha problem med sitt spelande eller anses vara spelberoende. Risken att bli spelberoende är större när spelet bedrivs hemma än när spelet bedrivs i offentliga lokaler. Vi anser mot denna bak-

grund att en 18-årsgräns skall gälla för spel över Internet och att detta skall anges i lotterilagen. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett ändringsförslag i enlighet härmed.

Vi föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen skall tillkännage för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bör riksdagen bifalla motion Kr9 (v) yrkande 1 i denna del.

3. Krav på folkbokföring i Sverige (punkt 8)

av Inger Davidson (kd), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m), Birgitta Sellén (c), Ana Maria Narti (fp), Gunilla Tjernberg (kd) och Kent Olsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Kr10 yrkande 4 och 2001/02:Kr11 yrkande 2 och avslår motion 2001/02:Kr9 yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att det inte är rimligt att införa en bestämmelse om krav på folkbokföring i Sverige för lotterier som förmedlas genom elektromagnetiska vågor. En sådan bestämmelse om krav på folkbokföring för spel på bl.a. Internet är sannolikt helt verkningslös och frågan är om det är möjligt för spelplanordnaren att kontrollera samtliga spelares folkbokföringsadress.

Vi föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen skall tillkännage för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bör riksdagen bifalla motionerna Kr10 (m) yrkande 4 och Kr11 (kd, fp) yrkande 2 och avslå motion Kr9 (v) yrkande 1 i denna del.

4. Krav på folkbokföring i Sverige (punkt 8)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr9 yrkande 1 i denna del och avslår motionerna 2001/02:Kr10 yrkande 4 och 2001/02:Kr11 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att det i lotterilagen skall införas en bestämmelse om ett generellt krav på folkbokföring i Sverige för lotterier som förmedlas genom elektro-

magnetiska vågor och att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag till en sådan ändring i lagen.

Vi föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen skall tillkännage för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bör riksdagen bifalla motion Kr9 (v) yrkande 1 i denna del och avslå motionerna Kr10 (m) yrkande 4 och Kr11 (kd, fp) yrkande 2.

5. Spelandets negativa sidor (punkt 9)

av Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp) och Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr11 yrkande 4 och bifaller delvis motionerna 2001/02:Kr9 yrkande 2, 2001/02:Kr10 yrkande 7, 2001/02:Kr11 yrkande 3, 2001/02:Kr244, 2001/02:Kr245, 2001/02:Kr255 yrkandena 2 och 3, 2001/02:So373 yrkande 3 samt 2001/02:So627 yrkande 1.

Ställningstagande

Det finns ganska goda möjligheter att kontrollera den enskilde spelarens spel via Internet. En spelordnare kan bl.a. begränsa antalet möjliga spel för en spelare och tiden en spelare får spela. Sådana åtgärder kan vara ett bra verktyg för att minska risken för spelberoende. Vi anser att Lotteriinspektionen skall ställa krav på denna typ av åtgärder i samband med tillståndsgivningen.

Vi föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen skall tillkännage för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bör riksdagen bifalla motion Kr11 (kd, fp) yrkande 4 och delvis bifalla motionerna Kr9 (v) yrkande 2, Kr10 (m) yrkande 7, Kr11 (kd, fp) yrkande 3, Kr244 (v), Kr245 (c), Kr255 (kd) yrkandena 2 och 3, So373 (v) yrkande 3 och So627 (kd) yrkande 1.

6. Spelandets negativa sidor (punkt 9)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Kr9 yrkande 2, 2001/02:Kr244 och 2001/02:So373 yrkande 3 och bifaller delvis motionerna 2001/02:Kr10 yrkande 7, 2001/02:Kr11 yrkandena 3 och 4, 2001/02:Kr245, 2001/02:Kr255 yrkandena 2 och 3 samt 2001/02:So627 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi är emot snabba spel med stora insatser. Snabba insatser och snabba förluster ökar risken för att en spelare försöker ta tillbaka förlusten genom nya insatser. Härigenom riskerar fler att bli spelberoende och ett pågående spelberoende riskerar att fördjupas ytterligare.

Det krävs enligt vår uppfattning ökad utbildning och forskning om hur spelandet påverkar människor, spelreklamens betydelse osv. Vi hemställer att det skapas en fond eller liknande som tilldelas medel avsedda för utbildning och forskning avseende spelandets negativa sidor. Fonden bör finansieras genom att en procentuell andel av de totala spelintäkterna årligen tillfaller denna fond.

Vi anser vidare att en begränsning av reklamen kring spelandet är nödvändig. Hur detta kan göras bör utredas, inte minst med tanke på de unga som genom den intensiva reklam som nu förekommer rekryteras till spelare.

Internetspel är exempel på ett snabbt spel där spelaren kan bli av med en stor summa på kort tid. Det bör av denna anledning enligt vår uppfattning finnas en återhållande mekanism inlagd i systemet som ger spelaren en påminnelse om riskerna med att spela. Det bör vid spelets början och med jämna mellanrum under spelets gång komma en varningstext som informerar spelaren om vilka risker spelandet kan föra med sig och vart man kan vända sig för att söka hjälp för spelberoende. Spelanordnaren bör enligt vår uppfattning i samband med tillståndsgivningen åläggas att ta in en sådan varningstext i sin sändning.

Vi föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen skall tillkännage för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bör riksdagen bifalla motionerna Kr9 (v) yrkande 2, Kr244 (v) yrkandena 1 och 2 samt So373 (v) yrkande 3 och delvis bifalla motionerna Kr10 (m) yrkande 7, Kr11 (kd, fp) yrkandena 3 och 4, Kr245 (c), Kr255 (kd) yrkandena 2 och 3 samt So627 (kd) yrkande 1.

7. Spelandets negativa sidor (punkt 9)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Kr244 och 2001/02:Kr245 och bifaller delvis motionerna 2001/02:Kr9 yrkande 2, 2001/02:Kr10 yrkande 7, 2001/02:Kr11 yrkandena 3 och 4, 2001/02:Kr255 yrkandena 2 och 3, 2001/02:So373 yrkande 3 samt 2001/02:So627 yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att en rad åtgärder behöver vidtas för att minska spelmissbruket. Bland annat bör möjligheterna att göra reklam för olika spel minskas. Vidare

bör det inrättas en oberoende etisk nämnd som granskar all reklam för olika spel i Sverige oavsett vem som driver spelet.

Jag anser vidare att en del av de pengar som staten drar in i form av spelskatter eller en del av spelomsättningen bör gå till en fond som bekostar vård av spelmissbrukare. Spelanordnare bör vidare vara skyldiga att avsätta pengar till forskning för spelmissbruk.

Jag föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen skall tillkännage för regeringen sin mening vad jag här framför. Därmed bör riksdagen bifalla motionerna Kr244 (v) yrkandena 1 och 2 och Kr245 (c) samt delvis bifalla motionerna Kr9 (v) yrkande 2, Kr10 (m) yrkande 7, Kr11 (kd, fp) yrkandena 3 och 4, Kr255 (kd) yrkandena 2 och 3, So373 (v) yrkande 3 samt So627 (kd) yrkande 1.

8. A-lotterierna (punkt 14)

av Agneta Ringman (s), Annika Nilsson (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Peter Pedersen (v), Hillevi Larsson (s) och Christina Pettersson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

14. Riksdagen avslår motion Kr10 yrkande 1.

Ställningstagande

Nuvarande provtillstånd till ATG för spel på Internet utfärdades av regeringen den 18 september 1997. Spelet kom i gång under vintern 1998. Några av de kriterier som ställdes upp för ATG:s provtillstånd var följande:

- Kunderna skall vara bosatta i Sverige och de får inte vara under 18 år.
- Någon kredit för insatserna får inte lämnas.
- Så kallat direktspel är inte tillåtet.
- Spel får bara ske under tider då försäljning normalt sker hos övriga ombud.

Regeringen ville inte tillåta direktspel främst för att inte orsaka ett ökat spelberoende. Det var också viktigt att de spel som tilläts kunde garantera hög säkerhet vad gäller bl.a. betalningstransaktioner.

Under första halvåret 1998 inkom ett antal spelplanordnare med ansökan om testverksamhet avseende försäljning av lotterier över Internet. Endast AB Svenska Spel och A-lotterierna uppfyllde de av regeringen uppställda villkoren att lotterierna på Internet inte fick ha tätare dragning än en gång per dag. Av detta skäl bifölls deras ansökningar medan övriga avslogs. Den 29 april 1998 fick AB Svenska Spel och A-lotterierna provtillstånd för spel på Internet. A-lotterierna påbörjade sin verksamhet i januari 1999 och AB Svenska Spel i maj 1999.

Samtidigt klargjordes genom ett regeringsbeslut att en särskild utredare skulle tillsättas för att göra en översyn av lotterilagstiftningen. Utredningen skulle lämna sitt förslag den 1 oktober 1998. Regeringen ansåg att tillstånd

borde lämnas endast till en begränsad testverksamhet innan denna översyn var klar.

Under slutet av 1999 och början av 2000 inkom ett flertal folkrörelser med ansökan om att få anordna lotteri över Internet. Dessa avslogs. Regeringen ansåg att det inte fanns skäl att utvidga testverksamheten över Internet innan utfallet av Lotterilagsutredningens arbete var klart. På grund av sjukdom, hög arbetsbelastning, ordförandeskapet inom EU och notifieringsarbetet har regeringens beredning av ärendet kraftigt försenats.

De nuvarande tre provtillstånden gäller t.o.m. den 30 juni 2002. Då har ATG haft sitt provtillstånd i dryga fyra år och AB Svenska Spel och A-lotterierna sina tillstånd i tre och ett halvt år. Den i propositionen föreslagna lagstiftningen, som öppnar möjligheterna för alla folkrörelser, skall enligt propositionsförslaget träda i kraft den 1 augusti 2002. Att då hävda att perioden mellan riksdagsbeslutet och lagens ikraftträdande skulle ge nuvarande innehavare av provtillstånd avgörande konkurrensfördelar i förhållande till övriga intresserade kan inte uppfattas på annat sätt än som en partipolitisering av en sakfråga. Att dessutom, som i motionen, föreslå att endast A-lotterierna, och inte ATG och AB Svenska Spel, skall upphöra tillfälligt med Internetverksamhet synes oss högst ologiskt. Lika möjligheter för samtliga aktörer hade i stället kunnat skapas genom att besluta att lagen skall träda i kraft den 1 juli 2002 i stället för att tvinga en av provtillståndshavarna att släcka ned sin verksamhet på Internet samtidigt som beslut tas om att öppna motsvarande möjlighet redan en månad senare.

Vi vill dessutom påminna om att det enligt 45 § lotterilagen ankommer på regeringen att ta ställning till frågan om ett med stöd av denna bestämmelse givet tillstånd skall upphävas eller förlängas.

En samlad bedömning av de fakta som föreligger har lett oss fram till att vi inte finner det påkallat att begära ett tillkännagivande i enlighet med vad som föreslagits motionsvägen.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi att riksdagen avslår motion Kr10 (m) yrkande 1.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. En 18-årsgräns (punkt 7)

Lennart Fridén, Jan Backman, Roy Hansson och Kent Olsson (alla m) anför:

Vi vill påpeka det inkonsekventa i att t.ex. vanligt bingospel inte har någon åldersgräns men att en 18-årsgräns gäller om bingospel sker via Internet.

2. Sannolikhetsberäkning av vinsternas värde (punkt 11)

Lennart Fridén, Jan Backman, Roy Hansson och Kent Olsson (alla m) anför:

Vi vill påminna om att vi i vår motion Kr10 (m) framhållit att även folkrörelser bör ges möjlighet att anordna spel och lotterier med s.k. jackpott.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2001/02:153 föreslår regeringen (Finansdepartementet) att riksdagen antar regeringens förslag till
lag om ändring i lotterilagen (1994:1000).

Följdmotioner

2001/02:Kr9 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av lotterilagen så att krav på 18-årsgräns och folkbokföring finns för dem som anordnar lotterier med elektromagnetiska vågor enligt vad i motionen anförs.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om varningstext.

2001/02:Kr10 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att A-lotteriets nuvarande rätt att sälja lotter över Internet bör upphävas med omedelbar verkan i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om iakttagande av gällande EG-rätt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskiljande av olika lotteri- och spelformer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om begränsningar vad gäller folkbokföring.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om spel på kredit.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjliggörande av jackpott.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om spelberoende.

2001/02:Kr11 av Dan Kihlström m.fl. (kd, fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning om spelmarknaden och den nya tekniken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om krav på folkbokföring för deltagande i lotteri över Internet.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens ansvar för arbete mot spelberoende.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om krav på spelbegränsande åtgärder vid tillståndsgivningen.

Motioner väckta under allmänna motionstiden 2001

2001/02:Kr244 av Peter Pedersen m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till inrättande av en fond som skall bedriva utbildning och forskning avseende spelandets negativa sidor, t.ex. spelberoende.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att fondens arbete skall finansieras via en fastställd årlig procentsats av de totala spelintäkterna.

2001/02:Kr245 av Eskil Erlandsson och Sofia Jonsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att vidta åtgärder för att minska spelmissbruket.

2001/02:Kr255 av Caroline Hagström (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i instruktionen till statliga Svenska Spel tydliggöra att aggressiv marknadsföring för företagets spelautomater inte skall förekomma.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad satsning på forskning kring och behandling av spelmissbruk.

2001/02:Kr323 av Hans Stenberg och Susanne Eberstein (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som i motionen anförs om utländska spelbolag.

2001/02:So373 av Ingrid Burman m.fl. (v):

3. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att se över hur reklamen för spelandet kan begränsas.

2001/02:So627 av Ester Lindstedt-Staaf (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reklam för spel.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lotterilagen (1994:1000)

dels att 18 och 23 §§ skall upphävas,

dels att rubriken närmast före 18 § skall utgå,

dels att 16, 17, 21, 37, 41, 42 och 49 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 21 a–21 d §§, samt närmast före 21 a § en ny rubrik av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*16 §²

Tillstånd att anordna ett egentligt lotteri får ges, om

1. en vinst som utgörs av pengar uppgår till högst ett basbelopp,
2. värdepappersvinster utgör högst 25 procent av det sammanlagda vinstvärdet i lotteriet,
3. värdet av vinsterna i lotteriet motsvarar minst 35 procent och högst 50 procent av insatsernas värde,
4. vinstandelen anges på lottsedlarna, lottlistorna eller på den plats där lotteriet bedrivs, och
5. det kan antas att lotteriet kommer att ge sökanden skälig avkastning och att denna kommer att användas för det aktuella allmännyttiga ändamålet.

Till grund för beräkningen av vinsternas värde enligt första stycket 3 får läggas en bedömning av ett sannolikt vinstutfall. Detta gäller för lotterier som har en i förväg fastställd vinstplan och som bedrivs i flera län.

Kravet enligt första stycket 5 på skälig avkastning gäller inte om det finns särskilda skäl för annat.

Om lotterna skall säljas i en lottförsäljningsautomat krävs vidare att

1. en vinstplan är fastställd i förväg,
2. vinsterna har dragits i förväg inför en av tillståndsmyndigheten godkänd kontrollant, och att
3. automaten inte betalar ut någon vinst.

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, Celex 31998L0034), ändrat genom rådets direktiv 98/48/EG (EGT L 217, 5.8.1998, s. 18, Celex 31998L0048).

² Senaste lydelse 2001:1045.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*17 §³

En sådan sammanslutning som avses i 15 § och som är verksam huvudsakligen inom en enda kommun får efter registrering anordna egentliga lotterier under en treårsperiod, om

1. lotterierna bedrivs bara inom den eller de kommuner där samman slutningen är verksam,
2. lotterierna inte bedrivs från en fast försäljningsplats som tillhålls av ett serviceföretag,
3. insatsernas sammanlagda belopp i de lotterier som anordnas under treårsperioden uppgår till högst 20 basbelopp,
4. en vinst som utgörs av pengar uppgår till högst ett basbelopp,
5. värdet av vinsterna i varje lotteri motsvarar minst 35 procent och högst 50 procent av insatsernas värde,
6. vinstandelen anges på lottsedlarna, lottlistorna eller på den plats där lotteriet bedrivs, och
7. det för lotterierna finns föreståndare som registreringsmyndigheten godkännt.

Registreringsmyndigheten får medge undantag från kravet på föreståndare enligt första stycket 7 om det är uppenbart att någon sådan inte behövs.

För lotteri som avses i 16 § tredje stycket gäller vidare där angivna särskilda förutsättningar.

För lotteri som avses i 16 § fjärde stycket gäller vidare där angivna särskilda förutsättningar.

21 §

I samband med utgivandet av en tryckt periodisk skrift eller i samband med sändning i radio eller television får det utan tillstånd anordnas lotteri där pristagare utses i en tävling som har anordnats i skriften eller i sändningen, om

1. det som villkor för att delta i lotteriet inte fordras att skriften innehas eller att insats betalas, och
2. värdet av högsta vinsten uppgår till högst 1/60 basbelopp.

I samband med utgivandet av en tryckt periodisk skrift får det utan tillstånd anordnas ett egentligt lotteri där pristagare utses i en tävling som har anordnats i skriften, om

1. det som villkor för att delta i lotteriet inte fordras att skriften innehas eller att insats betalas, och
2. värdet av högsta vinsten uppgår till högst 1/60 basbelopp.

Lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor

21 a §

Lotterier som anordnas i samband med sändning i radio eller television eller på annat sätt förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor är att anse som

³ Senaste lydelse 2001:1045.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

egentliga lotterier. Detta gäller dock inte vadhållning i samband med hästtävling och sådan vadhållning i samband med idrottstävling som bedrivs i mer än en kommun. Det gäller inte heller kedjebrevsspel eller liknande spel.

21 b §

Ett sådant egentligt lotteri som avses i 21 a § får inte anordnas utan särskilt tillstånd utom i fall som anges i 21 c §.

Tillstånd får ges till sådan sammanslutning som avses i 15 §.

Tillstånd får ges endast om kraven i 16 § i tillämpliga delar är uppfyllda.

Tillstånd att anordna egentliga lotterier i lokalradio, närradio eller andra trådsändningar av television än vidaresändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844) får lämnas bara om det kan antas att marknaden för lokala lotterier inte försämras.

21 c §

I samband med sändning i radio eller television får det utan tillstånd anordnas ett egentligt lotteri där pristagare utses i en tävling som har anordnats i sändningen, om

1. det som villkor för att delta i lotteriet inte fordras att insats betalas, och

2. värdet av högsta vinsten uppgår till högst 1/60 basbelopp.

21 d §

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får, beträffande tillståndspliktiga lotterier som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor, meddela föreskrifter i fråga om åldersgräns och folkbokföring för deltagande, andra krav för anordnande av lotteri samt krav på utrustning som används av anordnaren.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

37 §

Det är inte tillåtet för den som anordnar ett lotteri enligt denna lag att lämna kredit för insatser i lotteriet.

Det är inte tillåtet för den som anordnar ett lotteri enligt denna lag att lämna kredit för insatser i lotteriet. *Detsamma gäller för den som är ombud för den som anordnar lotteriet.*

41 §

Lotteriinspektionen prövar frågor om tillstånd enligt 16 § när lotteriet skall bedrivas i flera län.

Lotteriinspektionen prövar också frågor om tillstånd i fall då särskilt tillstånd krävs enligt 18 §.

Lotteriinspektionen prövar också frågor om tillstånd i fall då särskilt tillstånd krävs enligt 21 b §.

42 §

Länsstyrelsen i det län där ett bingospel skall bedrivas prövar frågor om tillstånd enligt 22 §. Om bingospelet skall bedrivas i flera län eller om 22 § andra stycket skall tillämpas prövas dock frågan om tillstånd av Lotteriinspektionen.

Lotteriinspektionen prövar också frågor om tillstånd i fall då särskilt tillstånd krävs enligt 23 §.

49 §

Tillståndsmyndigheten respektive registreringsmyndigheten skall utse en kontrollant för sådana egentliga lotterier som avses i 16 och 17 §§ samt fastställa arvodet till kontrollanten. Arvodet skall betalas av den som anordnar lotterierna.

Tillståndsmyndigheten respektive registreringsmyndigheten skall utse en kontrollant för sådana egentliga lotterier som avses i 16, 17 och 21 a §§ samt fastställa arvodet till kontrollanten. Arvodet skall betalas av den som anordnar lotterierna.

Den som efter registrering anordnar lotterier enligt 17 § skall senast den 15 februari varje år till kontrollanten redovisa de lotterier som har anordnats under föregående kalenderår. Kontrollanten skall senast den 1 april varje år och vid utgången av varje tillståndsperiod lämna registreringsmyndigheten uppgift om insatsernas sammanlagda belopp i de lotterier som har anordnats under perioden.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2002.